

להטוטים אינם תחליף להתמדה

— מאת אוריאל עקביא —

יובל חלש כרוב המקצועות. הוא נער מוכשר. הכל יודעים זאת. אף הוא יודע זאת והוא הוטב, ואינו שוכח זאת לרגע, כשם שנערה נאה איננה שוכחת, שמגיע לה יחס מיוחד ומעמד מיוחדם בחברתה, בזכות הופעתה החיצונית.

הוא חלש ביחוד באותם מקצועות הדורשים עבודה של חזרה והעמקה: אנגלית, מתמטיקה, דקדוק, תלמוד... הוא יודע מש"הן באותם המקצועות, שאפשר ללמד מתוך האונה ביכחה.

הוא נקרא לשיחה אל מחנך הכיתה. שומע באדישות ושאלנות את דבריו. ולכשנשאל, מדוע איננו מודאג ממצבו הן סיכוייו לסיים תיכון הולכים ופוחתים, הוא משיב:

"לו ראתה, המורה, את הדאונים היפים שאני יודע להתקין".

הוא רוצה להיות מהנדס-אווירונים ונדמה לו, שדאון מושלם הוא ערובה להצלחתו המלאה.

יתכן שהיה צודק, לו היינו כמאה העשרים לפני התחלת ספירת הדאומות...

במשך אלפי השנים נתרבו מימצאי החקר בכל המדעים ואין אדם יכול להתחיל היום מבראשית. עלינו ללמוד מה שחידשו הקודמים לנו. להגיע לשלב האחרון, המעודכן — ולהפעיל הלאה בכוונה אנו.

מהנדס אווירונים שאינו יודע שברים עשרוניים, אלגברה, טריגונומטריה, אוויר נאוטיקה וכו' וכו' — דומה לאדם המנסה לטוס לירח לאחר שהתקין לעצמו זוג כנפיים והדביקם בשעווה, כמו איקארוס האגדי... איקארוס הידאלוס היו בודאי מתדשים-גאונים, אבל בינתיים התקדם הדמדע בצעדי ענק...

הוכח שכל עשר שנים מוכפלים ביום-יום מימצאי המדע ויתרונים לפרוג-רסיה גיאומטרית, והכשרונות הרגולים ביותר לא יקרמו בוד ועם הארץ.

המהנדס הגאון

מעשה ביהודי קשיש, בעל משק ב' מושב, שחקר והגה וטרח וחישב שלושים שנה, הייתה לו השכלה פורמלית — מוגבית לתלמוד — "חדר" ותו לא. אולם הוא היה משופע בכשרונות.

באחד הימים התדפק על דלתו של פרויטור למתמטיקה והגיש לו כתביד עבה. "זו עבודת המחקר שלי, שלושים שנה טרחתי, אני בטוח גיליתי גדולות ונצורות".

הפרופסור עיין בספר העבה, פקח עיניו לרווחה, פער את פיו ושאל: "אתה, אתה המצאת זאת? אתה גילית כל זה?"

"בהן צדקי — אמר היהודי — נשבעתי כל אות, כל ספרה בכתביד זה — משלי הם".

אמר לו הפרופסור: כל הכבוד לך, אתה גאון, אדם כמותך מתגלה אחת לדור, אתה גילית בכח עצמך, את משפט פייטא-גוראס ואת יסודות הטריגונומטריה, אבל — חבל, חבל, דברים אלה נתגלו לפניך לפני 2500 שנה!"

וכגודל גאותו של פייטאגוראס — חדש — גדול היה שברונו-לבו, כי בזכו הייו על עבודת סרק.

..מקוריות"

בחוגים אקדמיים מספרים הלצה זו: סטודנט הגיש לפרופסור-היועץ עבודה מחקר. שאל המומחה: "והיכן הרשימה הייחודית? לא ציינת מהם המקורות."

השיב הסטודנט התמים: "בכוונה לא קראתי כל מקור, לא נעזרתי באף אחד. רציתי, שעבודתי תהיה מקורית כולה, ללא כל השפעה..."

..גאונים" פושטי-רגל

תחילתה של הטראגדיה — בזלזול ב' הדרכות מורים, הזנחה של שיעורי-בית, בטלה, העדר הרגיל-למידה ומשמעת-למידה.

בשנים הראשונות, בעממי, הכל כשורה. הראש עובד, זוכר, הפה ממלל מליצות ואוצר הידועות אינו גדל, כי בבחאונה בב' כיתה — לא די. פעמים מחוקים ההורים עצמם עמדה כושלת זו: בא התלמיד מ' בבית הספר, מביא תעודה נאה, כל ה- ציונים "טוב" ו"טוב-מאוד" חוץ מהציון בשקידה, וההורים מתפעלים: כבנו אינו עובד ומשיג ציונים טובים, הוא גאון, וה, גאון" שגדל בבחממה הביתית מת גאה בחוסר השקידה, נדמה לו, שרק בלתי-מוכשרים עובדים ממש.

אבל כבר בכיתות ה' — ו' — מתחיל השבר. אנגלית, דקדוק, אחרונים, היסטוריה, גאוגרפיה — ללא שינון, סדר וארגון, העמקה, אימון — אין השגים.

וה, גאון" מרגיש שהוא נקלע למוכח חדש, בלתי-יגות, אין הוא משנה מ' מנהגו בכיתות נמוכות, אבל התעודה משתנה לרעה.

הוא חושד, שכשרונותיו הרגולים — נעלמים והולכים, נדמה לו, שהמורים מפ' לים אותו לרעה, הוא בטוח, שבית הספר מקפח אותו, וקשה מאוד לרכש הרג' לים, אחרי שנים של בטלה.

וכאן הל בפושט הרגל הצעיר תהליך פסיכולוגי עצוב: הוא נאחו בעובדה ש' הוא מוכשר, הוא משכיח מלבו כל עוב' דה, חוץ מהעובדה, שיש לו, בלי-ספק, כשרונות, הוא מוכיר לעצמו, להוריו ול- מוריו, שהוא מוכשר ונועד לגדולות.

..הגאון" נושר

כשמורה אומר לו: "אתה מוכשר, אבל אינך מנצל את כשרונותיך" — אין הוא שומע, אלא את הרישא של המשפט.

וכדי לנחם את עצמו, הוא מנסה להב' ריק בלהטוטים, בונה דאון, כותב שיר או סיפור, מצויר ציור הינני, מפסל פסל מחמרי, הלהטוטים הכשרוניים זוכים לדברי-שבח והוא רואה בדברים אלה אישור ל- גאונותו ופיצוי להעדר ציונים המניחים את הדעת.

וסופו של הסיפור — עצוב-עצוב. ה, גאון" נושר כבר בכיתה ט' מהתיכון. הוא נשלח לבית ספר בקבוץ, או לפנימיה חקלאית, ולא תמיד מקפידים שם על רמת-לימודים גבוהה, הוא מנסה ל, הב' ריק" בווכחנות, מעתיק עבודות של הב' ריו, "מורח" עבודות ללא העמקה וידע, וכשהוא מגיע לגיל הצבא, הריהו פושט-רגל-לימודי-מושלם, הוא ממורמר, סבון בכוכים, מוכה רגשי-נחיתות.

ה, להטוטים" לא הצילוהו מפשיטת הרגל, הקריירה הלימודית שלו נכ-תיימנה.

ואחרי הצבא הוא פונה למקצועות-לא-מקצועות, שאינם דורשים הכנה-לימודית-מדעית: סוכנות, פירסומת לא מקצועית, זבנות, מסחר זעיר, עבודות יזומות, ספס' רות.

עתה הוא מלא טענות נגד — הוריו, מדוע לא הדריכוהו ולא כפו עליו למידה מסודרת? הוא כועס על המורים, על ה' חברה הקשוחה, שאיננה מודה בכשרונו-תיו, על הגורל, ובמחיר יקר מאוד הוא לומר את האמת המרה, שלהטוטים אינם תחליף